

عنوان مقاله:

شناسایی الگوهای همدید بارشهای شدید زمستانه در سواحل جنوبی دریای خزر

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 22، شماره 2 (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسندگان:

غلامرضا جانباز قبادی - استادیار اقلیم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور، نور، ایران

عباس مفیدی - استادیار اقلیم شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

آذر زرین - پژوهشگر فوق دکتری، مرکز پژوهشهای اقلیمی، دانشگاه ویسکانسین-مدسن، ویسکانسین، آمریکا

خلاصه مقاله:

به منظور شناسایی الگوهای همدیدی حاکم در زمان وقوع بارشهای شدید زمستانه در منطقه خزری، با استفاده از دادههای بارش ۸ ایستگاه سینوپتیک سواحل جنوبی دریای خزر، روزهای بارش شدید زمستانه برای یکدوره ۱۰ ساله (۲۰۰۳-۱۹۹۴) استخراج گردید. سپس جهت تعیین الگوی همدیدی بارشها، دادههای شبکه بندی شده فشار، نم و برف، سرعت قائم، مولفه باد مداری (U) و باد نصفالنهاری (V) برای ترازهای متفاوت و در حدفاصلهای زمانی ۶ ساعته برای تعداد ۲۱ دوره بارشی زمستانه از NCEP/NCAR تهیه شد و پس از تولید نقشه و پردازشهای آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافتههای تحقیق نشان دهنده آن است که بارشهای شدید زمستانه در سواحل جنوبی دریای خزر نتیجه استقرار سه الگوی پرفشار، زوجی و کم فشار بر روی منطقه خزری بوده و در تمامی الگوها گردش و اچرخندی همراه با بادهای شمالی در ترازهای زیرین جو بر دریای خزر تسلط دارد. نتایج نشان داد که به واسطه تسلط نزول شدید هوا بر نیمه شمالی و صعود شدید کم ضخامت در بخش جنوبی دریای خزر، یک رابطه الاکلنگی بین نیمه شمالی و بخش جنوبی دریای خزر در همه روزهای بارشی مربوط به الگوی پرفشار وجود دارد. یافتهها همچنین بیانگر آن است که بر خلاف الگوی پرفشار در الگوی زوجی گردش و اچرخندی در نیمه جنوبی دریا و در ترازهای زیرین جو به حداکثر میزان خود میرسد. شدیدترین بارشهای زمستانه مربوط به این الگو بوده و وزش بادهای شمالی در این الگو در مقایسه با الگوی پرفشار از شدت بیشتری برخوردار است. در الگوی کم فشار منطقه خزری به واسطه قرارگیری در منطقه همگرایی جلوی یک چرخند، در حدفاصل جنوب دریای خزر تا رشته کوههای البرز در ترازهای میانی و ردسپهر بیشینه صعود هوا را تجربه میکند. در این الگو در نتیجه همگرایی جریانات مرطوب جنوبی و شمالی در سواحل جنوبی دریای خزر برخلاف دو الگوی پرفشار و زوجی تنها دریای خزر منبع تامین رطوبت بارشها نبوده و دریاها دور دست جنوبی نیز منابع رطوبتی بارشهای شدید سواحل خزری هستند.

کلمات کلیدی:

بارشهای خزری، الگوهای همدیدی، پرفشارهای دینامیک، تاوایی منفی، باد شمالی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199941>

